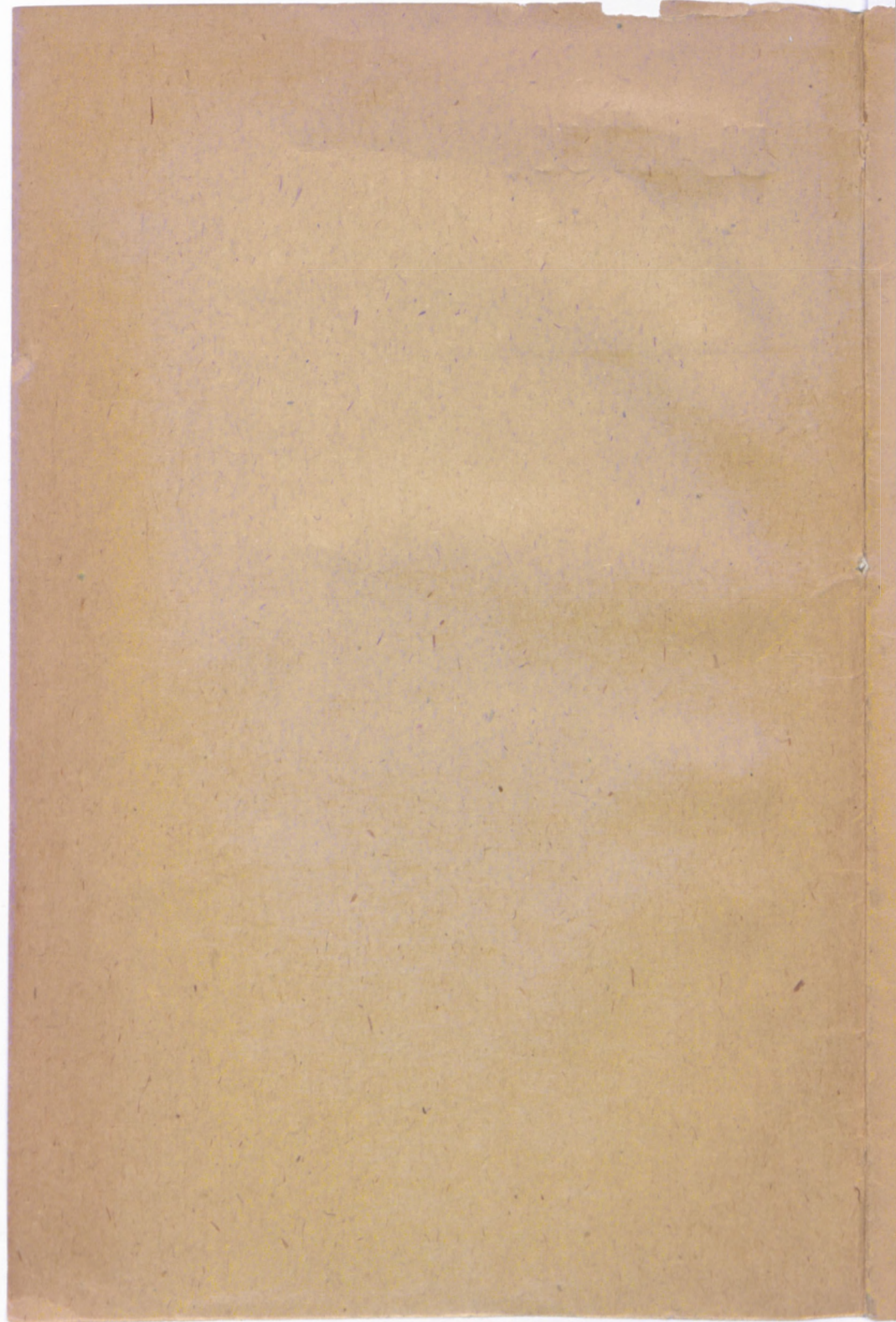

H

250

A 72

Bb 13700

Kosztuban

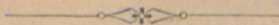
BEKÖSZÖNTŐ
EGYHÁZI BESZÉD.

ELMONDTA

Egerben, 1887 év május hó 8-án

APOSTOL BERTALAN

ev. ref. lelkész.

EGER.

NYOMATOTT KOHN DÁVID KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1887.

Vt Bb 15766

250
A72

Miskolc, Kijangos

1997-07-3

REV 1972

1984 MAJ 3

✓ M2

135619

Olvasótermi használatra

Beköszöntő egyházi beszéd.

Alapige: I. Kor. IX. 1. 2. v.

„Avagy nem Apostol vagyok-e? ...
Ha egyebeknek nem vagyok Apostolok; de bizony nektek a' vagyok; mert az én Apostolságomnak pecsége az Urban ti vagytok!”

Kedves gyülekezet! Ne vegyétek szokásos, általánosan használt, érték nélküli kifejezésnek tőlem, midőn legelőször is így szólok hozzátok, hogy helyzetem tudatában megilletődéssel, félelemmel állok előttetek, csak töredékeny hangokban tudok feleletet adni ama végtelen nagy fontosságú kérdésekre, melyek lelkem elé tolúlnak, — mert valóban úgy is van! — Mennyit érek, a nevemhez, egyéniségemhez kötött remény, meunyiben ígérkezik megvalósúlnak, jól tudom, sok tekintetben legelső fellépésemtől függ; — a fa virága, zálogául szolgál gyümölcsének!

Nem rejthetem előttetek aggodalmamat, de félelmem nem gyermekes bátortalanság, nem is a lélek vergődése, hanem rajtam mintegy betelve látszik a nagy apostol amaz intelme: „Félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti üdvösségeteket!” (Philip. II. 12.)

Ti magatok legyetek helyzetem bírái. Midőn egy történelmileg annyira hirneves városban, az uralkodó, nagy és hatalmas, történelmi hagyományaihoz szilárdan ragaszkodó római katolikus egyház hívei között, az üldözések korszaka óta majdnem elszigetelve álló kisdéd, de buzgó, s, a kor magaslátán álló, művelt protestans gyülekezet, engem

szegény ifju levitét szólít fel legelső lelkipásztorául, hogy én legyek útmutatója és vezére a keresztyén vallás elévülhetetlen elveinek megvalósításánál: vajjon nem ugy érezhetem-é magam akkor, mint Józsué, midőn az ígélet-földének meghódítása az ő szép és magasztos, de küzdelemteljes feladatává tétetett?!...

A pálma teher alatt tör a magasba, a nemes küzdelem megacézolja a lelket, — Kedves gyülekezet! engem ez nem tölthet el aggodalommal!

Azt vélhetitek tehát, az a gondolat lesz kétségtelesen leverő háttással reám, hogy a testvér, gazdag, s önmagát egyedül üdvözítőnek valló egyház kiváló nagy alakjai mellett érzem szegénységemet, parányiságomat, velők versenyre kelni, erőm és tehetségem gyarlóságai miatt nem lehet; — talán, — de még sem, ettől mégis legkevésbé félhetek; — Jézus és az ő tanítványai egyszerű, igénytelen emberek valának, szörköntösben, szegénységben, de az ige fegyverével hódították meg a gazdag ó világot a keletkező új világ-
nak, — midőn az ige fegyverével állók közöttetek, nem félek és nem félhetek senkitől, annál kevésbé a testvér anyaszentegyháztól, melynek nagy vívmányait, nagy elveit és nagy törekvéseit készséggel elismerve, rokonszenvét éppen ugy remélem, mint a te szeretetedet Kedves gyülekezet! — Az én feladatomban nem hittérítés, hanem az a hivatás: e kisdéd gyülekezetet, mely engem elhívott, evangyéliomi hitében megszilárdítani. Lelkiismereti meggyőződés ellen ki merészelne ma már harcot kezdeni?! — Isten országának megvalósítása a főczél náluk is, nálunk nemkülönb; ők a múlt hagyományain, mi a jelenkor ismeretein igyekszünk azt tovább fejleszteni; ők a letűnt századok, — miénk, ha nem is a jelen, de hisszük, hogy a jövő bizonyosan az. És nekünk nem szabad azt soha felednünk, hogy testvérek vagyunk, sziveinknek a szeretetben egymástól kell fényt kölcsönözni, — egymást gyűlölő testvéreken nem lehet isten áldása!

Oh! ez tehát nem bánthatja ismét az én lelkemet, — az apák versengő gyűlölsége nem szállt át a jelen kor

gyermekre: nem, ettől sem félek én, hanem az tölti el az én lelkemet aggodalommal Kedves gyülekezet! vajjon elfogadtok-e igazán — — — apostolnak?!...

Pál, a legnagyobb apostol, midőn a korinthusiakhoz írja ama levelét, melyből alapigémet vettem, a jézusi elvek fejtegetései közben Péter és a többi tanítványok mellett, apostoli küldetését és hivatását is nemes önérzettel igazolja. Engedjétek meg, ha kicsinységem tudatában is, ily nagy példára hivatkozva, hivatottságomat előttetek én is igazolni merészkedem.

Nem a történetesen szent tulajdonomat képező, előttem legalább nagyon kedves családi név, nem is az evangéliom ügyében, mintegy öt emberöltőn keresztül folytonosan fáradt, szegény, de ügybuzgó lelkipásztoroknak, ósatyámnak, szépatyámnak, nagyatyámnak és jelenleg is élő édes jó apámnak hagyománya és szellemi öröksége véteti ajákamra Pál apostolnak szép és nagyjelentőségű szavait, — hanem a magam feletti szigorú önbírálat, a lelkemben támadt gondolatok sugallata, az önérzet lelkesültsége és szívem érzelmeinek fellángolása! Bátran kérdezem azért: Avagy nem apostol vagyok-e? — Saját lelkemből, bár Pál apostol szavaival adom meg reá a választ: *„Ha egyebeknek nem vagyok is apostolok; de bizony nektek a' vagyok; mert az én apostolságomnak pecsége az Urban ti vagytok!”*

És a midőn büszkén vallom magam apostolnak, a földi életben felvethető legnagyobb kérdéssel, a hit kérdéssel akarok előttetek foglalkozni e legelső fellépésem alkalmával, mert nem közönyös dolog az, hogy egy gyülekezet lelkipásztorának milyen vallásos világnézete van, főleg körünkben, midőn a haladó idő minden lépten-nyomon oly gondolatokat vet fel, melyek elől a különböző vallásfelekezetek hittanának lehetetlen kitérni. Előre is kinyilvánítom Kedves gyülekezet! hogy én az új idők embere vagyok: van tehetségem arra, hogy megértsem a jelen kor eszméit, — meggyőződéseim szilárd, a mit hiszek, azt nem tagadom meg soha, meg aztán a nagy reformátoroktól tanultam, hogy az igaznak ismert tudományt hirdessem egyedül; a mit szólok,

hitemből mondom azt, mint a szent hajdankor apostolai. Lép-
 jetek azért be, az én hitemnek templomába, melynek hom-
 lokzatán három nagy eszme van felírva:

I S T E N,
 J É Z U S és
 E M B E R!

Halljátok az én hitvallásomat!

I.

„Valami istentől született, meggyőzi a világot, s az
 a diadalom, mely meggyőzte a világot, nem más, mint a mi
 hitünk!” (I. Ján. V. 4.) Ha szólt valaha hathatósan ez az
 ige az emberekhez, sokkal inkább szólhat az, a mai idők
 gyermekének lelkéhez, midőn összes tehetségünkkel keressük
 ama legmagasztosabb kérdésre, az Istenség eszméjének kér-
 désére a kielégítő feleletet. De nincs is semmi sem, a mi
 embernek lelkére oly felemelő hatást gyakorolna, mely az
 alacsony földi szenvedélyek öpökös harcaiból tisztultabban
 emelné őt ki, mint az Istenség eszméjével való foglalkozás,
 mely szabadságunkban is áll, mert Pál apostol szavaiként:
 „A lélek mindeneket vizsgál, még az Istenség mélységeit is!”
 (I. Kor. II. 10) Engedjétek meg azért, hogy eldobva magam-
 tól a vakhit remegő foszlányait, melyek csak akadályoznák
 lelkemet a felemelkedésben, felölthessem az evangéliom
 szerinti hitnek szárnyait, melyek erősek, mert bizonyára, oly
 végtelen téreken repül át a lélek, midőn az Istenség gondo-
 latát kutatja, hogy nem csoda, ha az igen sokszor szárnya-
 szegetten hull alá a legfenségesebb magasból, a legtátongóbb
 mélységbe. De Jézus legyen vezérsillagunk, — ő tanította,
 hogy az Isten *lélek*, reánk szellemi örököseire hagyva e szent
 igazság tovább fejlesztését. És a jelenkor, az Isten-embernek
 eme legmagasztosabb felfogását Istenről, vallásos igaz meg-
 győződéssel tartja örök elv gyanánt szent tulajdonául. A le-
 tűnt századok nagy gondolkozói tehetnek erről tanúbizony-
 ságot: mert minden ismeretnek, minden tudománynak egye-
 dűli feladata az, hogy Istent keresse; van-e ismeret, van-e

tudomány, melyben ott nem ragyog a láthatatlan, az örökkévaló Istenség eszméje! Még az Istenséget tagadó kételkedésben is ott van az! — Hát ha még a bennünket környező világban szétttekintünk; — bár merre veted tekintetedet, Őt látod mindenütt, a láthatatlant; a ki a világegyetem végtelenségében örök elévülhetetlen törvények szerint hajtja végre a maga senki által nem szabályozott akaratát, ki előtt nincs tér, nincs idő, a ki a határtalanul kiterjedő erősség mélységein a ködpárázatokból öröktől fogva teremtette és mind e mai napig is teremti a számlálhatlan napokat, hogy az azok körül keringő bolygók, szellem, állat és növényvilága élhessen és boldog legyen; a ki a végtelen világok egyik legparányibb porszemére a mi földünkre is kegyelmesen gondot visel; — és ez az örökkévaló Isten nemcsak a világrendében, annak anyagjában és erőiben nyilatkozik előttem, nemcsak a legutolsó porszemben, a fűszál csillogó harmatában, nem is egyedül a végtelen napok tüztengerében, — hanem az emberiség történetében, az összes szellemi lények és az egyes ember lelki életében, de — legjobban saját szivemben! Igen, mert saját szivemben nyilatkozik az isteni szellem legjobban, a világokat alkotó erő — a szeretet által. Jézus mondotta, hogy az Isten nemcsak lélek, az Isten *szeretet* is! — Most tűnik már fel előttem a maga kifejezhetetlen nagyságában a nagy természeti világ, a természetet alkotó erők összesége, a sors változása, az élet, a halál, tehát ez mind mind a szeretet munkája, tehát az isteni szeretet kölcsön adta lángját szivünknek, mely a lelket a földi rögön túli szárnyalásra képesíti. — Az Isten szeretet! — ez oldja meg az élet rejtélyét, hiszen lényünknek is nemesebb jobb fele: szeretet. Isten közölte velünk a maga lényegét. — És nem lehet kétségbe vonni, hogy mindazon isteni tulajdonságok, melyekkel szivünk teljes, nem a mi tehetségünkben lettek e szentélyben elhelyezve, ellenkezőleg Isten ajándékai azok, már a kezdő lét pillanatában, ezekkel bocsát el bennünket a világ örök szelleme az élet útára; és ezek az ajándékok nem is lehetnek máshoz hasonlók, mint a ki adta volt azokat. — A földi lét minden viszonya között, ez a gondolat

vigasztal meg engemet. Tudom már, hogy az örök élet könyvében az én nevem is be van írva. Tudom már azt, hogy az az Isten, ki atyánkká lett a Jézusban, nemcsak életet ad, de boldogságot is teremt számomra: tudom azt, hogy ő tőle bírom szívem megszentelt érzelmeit, ösztöneim és szellemi tehetségeim külön világát, ki engemet szeret, mert gyermekévé fogadott, a kit én viszont szerető édesatyámnak nevezhetek. — Oh lehet-e felemelőbb hit annál, hogy valamint a földi édesatyja az életnek fárasztó, terhes gondjai mellett is szeretettel gondol gyermekeire, éppen úgy a menyei édes atya a világ kormányában soha sem feledkezik meg földi gyermekeiről. — Az öröm mellé bánatot ad ugyan és a szenvedések által megtépni engedi lelkemet, de ezek is szeretetéről tesznek bizonyosságot, mikor dorgál, akkor is szerető édesatyám ő nekem, és benne vetett hitemben, bizodalmamban nem rendülök meg soha, még ha a halál árnyékának völgyében járok sem félek, mert te velem vagy Istenem! (Zsolt. XXIII. 4.) *Nem félek, ha a föld megindulna is, és ha szintén a hegyek a tenger közepébe bemevülnének is, és ha annak háborgásai miatt a hegyek leomlanának is, mert Isten az én oltalmam, Isten az én erősségem! (Zsolt. XLVI. 3, 4, 2). Hiszitek-e ezt?!*

Akkor az én apostolságomnak pecsété, az én Istenről alkotott hitemben ti vagytok!

II.

De az én hitem templomának homlokzatán a második ragyogó név: *Jézus!*

Minden idő nagy vallásalkotóját egyenként félreértette saját kora, nemcsak, hanem a későbbi századok túlnyomó többsége is; a hirdetett vallásos elvek helyes értelmezése és követése helyett, az utódok magát a vallás alapítóját tették a hit fő tárgyává, minek következtében az emberiség e kiváló alakjainak magasztos célja legtöbbször csak részben valósulhatott meg. Így volt ez a keresztyénség nagy alkotójával Jézussal is. Ő a legszebb, legmagasztosabb és legigazabb vallásos elvet hirdette Istenről, küldetése céljá-

ról. az erkölcsi világrendről, minőt valaha hallott a világ, Istenhez vezérelni az eltévedt emberiséget, a sziv tisztaságára helyezni a boldogságot, istenországot az emberek szívében megalkotni volt nagyszerű felsőleges czélja, magát egyszerűen ember-fiaának nevezte, még a kísértőnek is azt mondta: „Egyedül a te Uradat, istenedet imádjad és csak őtet szolgáljad.” (Máté IV. 10.) És mégis egyszerű, bár felsőleges elvei helyett őt magát tették követői vallásos meggyőződésük központjává, minek következtében szent alakjának imádása mellett elfeledkeztek a tisztán jézusi hit és erkölcsi életről, mely pedig benyúlik az örökkévalóságba. — Avagy Jézus követője volt-e az a keresztyénség, mely a lelkiszabadság elnyomásán munkálva vérfoltokkal szennyezte be saját történelmének lapjait? — midőn hitből gyilkolta a hívő a hívőt, a hit miatt, Jézus nevében, — igen, mert a legendák csodás alakja foglalt helyet szíveikben a megváltás, a szeretet Jézusa helyett.

Ma már jobban ismerjük Jézust, mint a letűnt századok, nem versengünk a személye felől alkotott téves nézeteken, mint a hogy majdnem egy ezredéven keresztül folytonosan harczolt egymás ellenében a keresztyén világ, ragaszkodva a holt betűhöz, elfeledkezve ama jézusi elvről: „Lélek az, a mely megelevenít!” (Ján. VI. 63.) Mi tudjuk azt, hogy ő Isten-ember volt, a legtisztább, legmagasztosabb értelemben nevezvén magát az emberfia név mellett isten-fiaának, mint a hogy annak vallhatják magukat mindazok, a kik ő benne hisznek, és az ő tudományát beveszik. *A kik meg vannak fáradva és terheltetve, nyugalmat találnak ő általa; — szelid és alázatos ő, és igája gyönyörűséges, és terhe könnyű.* (Máté XI. 29, 30.) — A Jézusban vetett igaz hit pedig, az ő evangéliomának megismerésében, a szeretet törvényének betöltésében, vallás-erkölcsi intelmeinek követésében, az igat Isten lélekben és igazságban való imádásában, szívének érzelmeinek tisztaságában, a lelkiszabadságnak, az isten-országnak az ő általa hirdetett elvek alapjára helyezett megvalósításában áll! És ha őt tisztán és igazán képesek vagyunk felfogni, őt, ki Istenhez vezette az emberiséget: akkor

a Jézusról emberek által alkotott vallás helyébe a tiszta jézusi vallás fog lépni, mely megdönthetetlen, mert létele örök, változhatatlan, mert Istentől származott az! És higgyétek el Kedves hivek! hogy nincs az életnek oly körülménye mely a Jézusban vetett hitemet képes volna megingatni, a kit mesteremnek és tanítómnak vallok, a kiről *tudom, hogy az én Megváltóm él!* (Jób XIX. 25.) Az ő vérző tövisszoros alakja ime megjelen lelki szemeim előtt, mint az igazság megtestesült eszményképe, ki az igaznak vallott elv mellett hű marad mind a halálig, a végső tusában is gyilkosaiért imádkozik, kikért feláldozta életét; — óh volt-e valaha több ily forró szeretettel teljes sziv, melyben az isteni eszme jobban valósult volna meg, mint az övé! Miképen a nap örökre hevíti, élteti lángsugarával a nagy természetet: éppen úgy áldó melegével, fényével, végtelen időközön keresztül a Megváltó lelkének szeretete hatja át az erkölcsi, a lelki világot! Nagy emberek, nagy bölcsék elveit szintén magamévá tehetem, elfogadhatom, de az ember-eszmény megvalósulásának, példányképeinek mindenkor Jézust, az Isten-embert fogom tartani. *Mert én bizonynyal elhittem, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmaságok, sem jelenvalók, sem következendők, sem magasság, sem mélység és semmi teremtmény el nem szakaszthat engem az én uram Jézus Krisztusomtól.* (Róm. VIII. 38, 39.) És én boldog vagyok, ha az ő egyszerű apostolának vallhatom magam!

Ez e a ti hitetek Jézus felől?!... Akkor az én apostolságomnak pecsété, Jézusról alkotott hitemben ti vagytok!

III.

Az én hitem templomának homlokzatán a harmadik nagy eszme, az: ember!

Mi az ember? — honnan jó, hová megy, — mi célt rendeltetést hordoz magában ez a küzdelemmel teljes földi lét, melyet életnek nevezünk? Ezek az ériási kérdések merülnek fel előttünk azonnal, midőn az emberről mint eszméről beszélünk. De az emberek legnagyobb része alig is gondol e kérdésekre, — pedig az önmagunkkal való foglalkozás át-

alakítja a képet, melyet a világról magunknak közönségesen alkotunk, — az önmagunkra irányuló igazságok kutatása volna pedig legelső feladata egy gondolkozó komoly lénynek, mert nem különös e látni, hogy az emberek nagy része él és meghal a nélkül, hogy az élet céljának csak gondolata is felkelt volna bennük. — Kedves gyülekezet! Az én emberről alkotott hitem nem kutatja azt, hová nyulik be az ember legrégibb történelme, azt sem keresi, hogy az első pár-emberről szóló hitrege mennyiben közelíti meg a valóságot, nekem elég azt tudni, hogy isteni-szellem van bennünk, — hogy miképen lett az sajátunkká azt nem tudom, mint nem ismerem a természeti erőket lényegükben, csupán hatásaikban — — az Örökkévalóságnak titkai ezek! Elég az, ha én hiszek nem az elesett, hanem a megváltott emberiségben; elég az, ha én elhiszem, hogy az ember esete a legszerencsésebb esemény volt, mert általa váltak meg az emberek a puszta természeti ösztöntől, s léptek öntudatos szabadságra, a szabadság ez érzete által vált lehetővé az erkölcsiség (Schiller); ez lett aztán alapja a megváltásnak! — Hiszen az esetnek jelképes története előfordul minden ember életében; minden ember birta és elveszítette azt a boldog édenét, melyről a szent hagyomány beszél, és ez elvesztett édenért remélő lelke a jövőben keresi a boldogságot. És alig van szebb és meghatóbb az emberben e kettős sóvárgásnál: az után a mit óhajt, és az után, a mit elveszített; ez óvja meg őt azon veszélytől, hogy kizárólag a jelen perchez ragaszkodjék.

De más tekintetben fenséges elv van kifejezve a bibliának ama nemesen egyszerű előadásában is, hogy *teremté isten az embert a maga képére, istennek képére teremté azt!* (I. Móz. I. 27.) — Istent nem e világ teremtményeiben látom-é legtökéletesebben; — az ember valódi képét is nem alkotásai mutatják-e fel teljes nagyságában előttem?!

Ne csodáljam e az embert műveiben, melyek megkoronázzák a nagy természetet, ne csodáljam e azt a lényt, a ki sajátjának ismeri a földet a mennyire kiterjed, az eget, a meddig atba a csillagok világánál hatolni képes, a szellemet, mely magasan emeli őt minden földi lények felé; — a ki a

természet erőt szolgálatába kényszeríti, — ki elragadja az ég villámain, ki a föld mélyébe hatolva annak rétegeit, mint valamely könyvnek lapjait forgatja s a letűnt évezredek történetét olvassa le azokról, a ki átméri az eget, hogy isten dicsőségéről és saját szellemi nagyságáról tegyen bizonyosságot, a ki az éjszakát nappali fényűvé varázsolja át, — a ki a gőz és villám szárnyain repül, áttöri az óriási bérczeket, földrészeket választ el, — csodás építvényeivel átszeli az Oceánt, millió ember munkáját géppel végzi el, — fényes városokat épít, palotákkal és templomokkal, felállítja a tudomány csarnokait, a szellem muzeumait, könyvtárakat helyezvén el azokban, — szobrászati és festészeti műveket teremt, melyek a valót eszményítik, költészettel és zenével felejteti el a dolgok köznapiságát, a ki tudományával megakar küzdeni a halállal, a ki remél és szeret, jutalmaz és büntet, — a ki szabadságra tör, — ragyogtatja az értelmi lángész fenségét, mely a világok titkait kutatja és magával ragad bennünket a végtelenségben, — a ki örökéletet követel magának, hite az erő, mely által magának mondja az Istent! — És az én szent hitem az, hogy az Istenség a maga felségét sehol sem dicsőítette meg úgy, mint az emberben, mert a mely lény átveszi az Isten tulajdonait, az ő vele hasonlóságot követelhet!

Ime Kedves gyűlekezet! hiszitek-e ezt? . . . Akkor az én apostolságomnak pecsété, az én emberről alkotott hitemben is ti vagytok!

* * *

„Ime Atyámfiak! új tudományt nem hirdetek nektek, hanem régi tudományt, melyet eleitől fogva tudtatok; viszontag új tudományt hirdetek nektek, mely igaz mind ő reá a Krisztusra nézve, mind ti reátok nézve; mert a setétség elmúlt, és amaz igaz világosság immár fénylik.“ (I Ján. II. 7, 8.) És ennek az igaz világosságnak fénye erősödni fog, mint támadatkor a kelő napé, mígnem mindenfelé nemcsak világot és fényt áraszt, hanem új életet is teremt; mert eljő az idő, midőn Jézus-Krisztus vallásos érzelmeinek alapján meg lesz alkotva az új ég és az új föld, a hol nem lesz többé versengés, gyűlölség, hanem — szeretet! Ennek záloga a mi

evangyéliumi protestáns anyaszentegyházuuk. És én áldom a gondviselést, hogy ennek kebelében születtem, neveltettem és hogy neki szentelhetem összes lelki-erőmet, tehetségemet.

Szép és magasztos hivatás vár én reám; — ez az emelvény lesz az én trónusom, és jaj nekem, ha hűtelen találnék lenni azon szent ügghöz, melyet az én Uram Jézus-Krisztusom én reám, mint apostolára bizott! Őh de ez nem lehet, — hiszen én a lelki fénynek egy kis központja leszek, melytől a többi lelkek meggyuladnak, s rajtam áll, hogy az ivadék, melynek szelleme rám volt bízva isten-szerető, boldog és erényes legyen; — én osztom nekik az áldást örömeikhez én osztom a vigaszt szomorúságukban, én fogadom őket a bölcsőnél, én szentesitem a szerető szívek érzelmeit, én kísérem őket a sírig, — én segítem felállni az elbukottat, én térítem meg a vétkezőt, én állok az egész nép előtt mint vezér a lelkiekben, én vezetem fel őt a porból a mennyországba!*)

Óh lehetnék e hát hűtelen, e szép. e magasztos hivatáshoz!

Most pedig Atyámfiak legyetek tőlem üdvözölve irántam való bizalmatokért! Én hiszem, hogy reményetek meg lesz bennem valósúlva. Én is reménnyel, nagy vágyódással jöttem közzétek, és e pillanatban úgy tetszik mintegy nekem, mintha e gyülekezetnek utolsó, majdnem három-század óta nyugvó lekipásztoraának szelleme jelennék meg előttem, hogy szentesítse a frigykötést, mely végbe megy e szép napon.

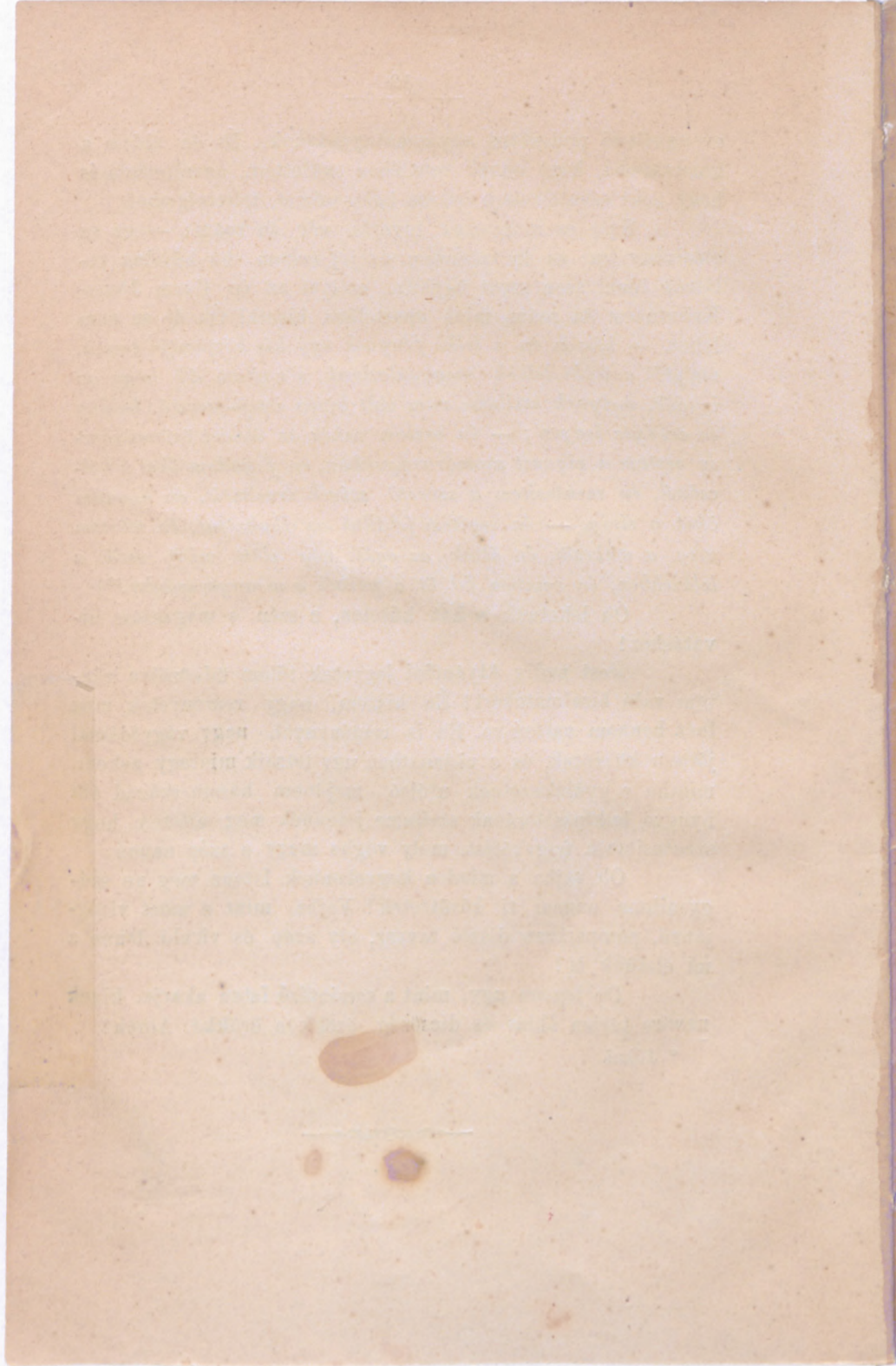
Oh vajha a minden kegyelemnek Istene meg ne szégyenítene engem ti közöttetek! Vajha, mint e most virágjában, pompájában diszló tavasz, oly szép és viruló lenne a mi életünk is!

De legyen úgy, mint a sorsintéző Isten akarja. kinek nevére térjen áldás és dicsőség, örökkön örökké. Amen!

* Jókai.

13561

REVIZIÖ
2012 JAN 23

5.

